

4 augustus 2014:

Dit document is van 13 oktober 2009 en zal binnenkort worden aangepast.

Notitie juridische context Publicatierreeks Gevaarlijke Stoffen

1 Doel van de notitie

In deze notitie is een overzicht opgenomen van het werkveld van de Publicatierreeks Gevaarlijke Stoffen (PGS). Daarbij is ook een overzicht van relevante wet- en regelgeving opgenomen, welke ministeries hierbij betrokken zijn en welke partijen (doelgroepen) gebruik maken van de PGS-publicaties en wat hun rol en bevoegdheid is. Ter informatie is in bijlage A de organisatiestructuur rondom de PGS beheerorganisatie opgenomen en in bijlage B de werkwijze bij actualisaties van PGS-publicaties. In bijlage C is een overzicht van de relevante wet- en regelgeving opgenomen.

Deze notitie wordt, via de website van de PGS beheerorganisatie, beschikbaar gesteld voor alle partijen die gebruik maken van de PGS-publicaties en heeft als doel een integraal overzicht te bieden van de PGS in het werkveld en de hieraan gerelateerde aspecten bezien vanuit zowel de milieu-, arbeids-, transport- en brandveiligheid.

Opgemerkt wordt dat aan deze notitie geen juridische consequenties kunnen worden verbonden. De notitie beoogt alleen een overzicht te geven van de thans van toepassing zijnde wet- en regelgeving met betrekking tot externe veiligheid en de samenhang hiervan in de PGS.

2 Verantwoordelijkheden in- en extern veiligheidsbeleid

De volgende ministeries zijn verantwoordelijk voor het in- en externe veiligheidsbeleid:

- **Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW; arbeidsveiligheid en -gezondheid)**
Het ministerie van SZW is verantwoordelijk voor het veiligheidsbeleid voor bedrijven die met gevaarlijke stoffen werken. De bescherming van de gezondheid en veiligheid van de werknemers (de zogenaamde "interne veiligheid") is hierbij het uitgangspunt. Een betere interne veiligheid betekent daarnaast vaak ook minder risico voor bezoekers en omwonenden. Een belangrijk instrument is het in wettelijke voorschriften vastleggen van eisen voor de veiligheid van werknemers en mogelijke bezoekers dan wel passanten en het duidelijk benoemen van de verantwoordelijkheid van het bedrijf voor de goede naleving van de wettelijke voorschriften.
- **Verkeer en Waterstaat (VenW; transportveiligheid)**
Het ministerie van VenW is verantwoordelijk voor het veiligheidsbeleid rond het vervoer van gevaarlijke stoffen (via weg, water, spoor) en luchthavens.
- **Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK; brandveiligheid en rampenbestrijding)**
Onderdeel van het werkkterrein van het ministerie van BZK is rampen te voorkomen, te beperken en de gevolgen ervan te beheersen. Direct verantwoordelijk hiervoor zijn de uitvoerende diensten, zoals politie en brandweer, en de gemeenten en hun burgemeesters.
- **Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM; milieuveiligheid, tevens coördinator)**

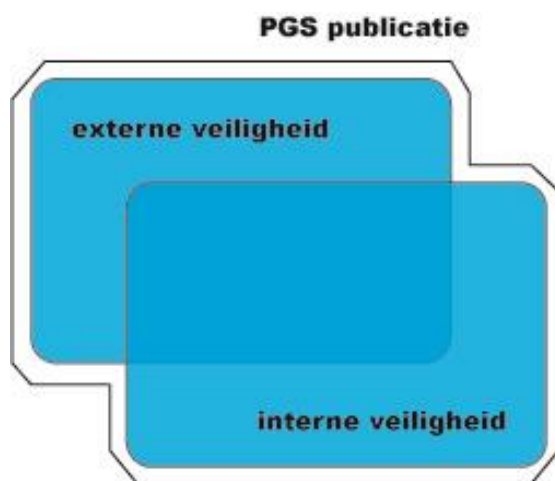
Het ministerie van VROM, directie risicobeleid, is verantwoordelijk voor de normstelling met betrekking tot externe veiligheid, voor het externe veiligheidsbeleid rond inrichtingen en buisleidingen, alsmede voor de ruimtelijke doorwerking van veiligheidsnormen. Samen met het ministerie van Verkeer en Waterstaat is het verantwoordelijk voor de normstelling met betrekking tot externe veiligheid van vervoer. Daarnaast is het ministerie VROM verantwoordelijk voor de interdepartementale coördinatie op het beleidsterrein van externe veiligheid.

3 Uitgangspunten in relatie tot PGS-publicaties

In de PGS-publicaties komen de aan gevaarlijke stoffen gerelateerde aspecten van zowel de externe veiligheid als de interne veiligheid tezamen. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de onderstaande definities en de bijgevoegde figuur.

Externe veiligheid gaat over het beheersen van de risico's voor de omgeving bij gebruik, opslag en vervoer van gevaarlijke stoffen over weg, water en spoor en door buisleidingen. VROM coördineert zoals aangegeven het overheidsbeleid voor externe veiligheid.

Interne veiligheid betreft de bescherming van de gezondheid en veiligheid van werknemers in relatie tot gevaarlijke stoffen. SZW is hierbij verantwoordelijk voor het overheidsbeleid, het bedrijfsleven is verantwoordelijk voor de arbeidsomstandigheden (binnen de kaders die door de overheid zijn bepaald).

Toelichting: het overlappende deel in bovenstaande figuur geeft schematische de voorschriften weer die zowel effect hebben op de interne als de externe veiligheid. Het geheel aan interne en externe voorschriften vormt de inhoud van de PGS-publicaties.

VROM (en deels VenW en BZK) zijn in eerste instantie gericht op de voorschriften ten aanzien van de externe veiligheid. SZW (en de Arbeidsinspectie) zijn in eerste instantie gericht op de voorschriften ten aanzien van de interne veiligheid. Aangezien de achtergrond en de beleidsmatige insteek met betrekking tot de interne en externe veiligheid verschillend is wordt voor beide werkwijzen een nadere toelichting op de uitgangspunten gegeven.

Uitgangspunten ten aanzien van interne veiligheid

Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid staat met betrekking tot de interne veiligheid (de bescherming van de gezondheid en veiligheid van de werknemers) voor de kwalitatieve lijn. SZW is verantwoordelijk voor het wettelijk kader. De wijze waarop bedrijven hier invulling aan moeten geven ligt vast. Bedrijven stellen een risico-inventarisatie op en op basis hiervan maakt het bedrijf zelf, op basis van de wettelijke voorschriften, de keuze voor de noodzakelijke mate van bescherming en de wijze waarop dit wordt gerealiseerd en beheerst.

Indien bij een controle door de Arbeidsinspectie (AI) wordt geconstateerd dat er sprake is van een onveilige situatie, zal de AI achteraf alsnog eisen aan het bedrijf opleggen.

Uitgangspunten ten aanzien van externe veiligheid

Het ministerie van VROM (en deels ook VenW en BZK) staan ten aanzien de externe veiligheid meer voor een kwantitatieve lijn. De voorschriften worden vooraf getoetst en verankerd in de vergunning of via het Activiteitenbesluit.

De basis van het externe risicobeleid is (conform het vierde Nationaal Milieubeleidsplan - NMP4) dat het gevaar dat van een activiteit uitgaat acceptabel is wanneer:

- Op een bepaalde plaats een daar aanwezig individu geen hogere kans op overlijden heeft dan maatschappelijk is geaccepteerd (het plaatsgebonden risico, zie kader);
- De kans op een groot ongeluk met veel slachtoffers voldoet aan de daaraan gestelde norm (het groepsrisico, zie kader).

Plaatsgebonden risico:

De kans die een denkbeeldig persoon loopt om op een bepaalde plek dodelijk getroffen te worden door een ongeluk waarbij een gevaarlijke (afval)stof of bestrijdingsmiddel is betrokken.

In Nederland heeft de overheid bepaald dat in principe nergens in Nederland iemand een groter plaatsgebonden risico mag lopen dan 1 op de 1 miljoen per jaar (10^{-6} /jaar).

Bij de toetsing van het plaatsgebonden risico wordt onderscheid gemaakt tussen kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten. Kwetsbare objecten zijn objecten waar personen doorgaans langere tijd verblijven en/of grote groepen mensen bijeenkomen en/of een slechtere mobiliteit kennen. Voorbeelden van kwetsbare objecten zijn woningen, scholen en ziekenhuizen. Beperkt kwetsbare objecten zijn overige objecten waar personen kunnen verblijven, zoals (kleinere) kantoren, winkels en sportterreinen. Voor kwetsbare objecten geldt de norm als grenswaarde. Voor beperkt kwetsbare objecten is het een richtwaarde, waar gemotiveerd van kan worden afgeweken.

Groepsrisico:

Het groepsrisico is een maat voor de kans dat door een ramp bij een activiteit met gevaarlijke stoffen of met een vliegtuig, een groep mensen, die niet rechtstreeks bij de activiteit

betrokken is, tegelijkertijd omkomt.

4 Betrokken partijen en gebruikers van de PGS-publicaties

PGS-publicaties beschrijven de stand der techniek. Het opstellen en actualiseren van de PGS-publicaties vindt daarom in gezamenlijkheid plaats door de verschillende partijen, die in de dagelijkse praktijk te maken hebben met de stand der techniek in relatie tot gevaarlijke stoffen. Het betreft:

- Provincies (IPO)
- Gemeenten (VNG)
- Milieudiensten
- Arbeidsinspectie
- Bedrijfsleven (VNO-NCW, MKB-Nederland, bedrijfstakorganisaties)
- Werknemersorganisaties (FNV, CNV, de Unie, MHP)
- Brandweer (NVBR)

Daarnaast wordt indien noodzakelijk ook kennis betrokken van anderen zoals RIVM en overige kennisinstellingen.

De rijksoverheid faciliteert het tot stand komen van PGS-publicaties. Vanwege de belangrijke rol die de PGS-publicaties spelen in AMVB's (Algemene Maatregelen van Bestuur), in vergunningen in het kader van de Wm (Wet milieubeheer) en in de arbeidsomstandigheden, hecht de rijksoverheid aan zorgvuldigheid en evenwichtigheid als het gaat om de totstandkoming van de PGS-publicaties. Om die reden is besloten om het Directeurenoverleg Externe Veiligheid (DoEV) van de ambtelijk betrokken departementen (het Ministerie van Verkeer en Waterstaat het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu) bij actualisaties of nieuwe publicaties te laten toetsen of deze tot stand zijn gekomen door middel van een zorgvuldig en evenwichtig proces en te laten besluiten over het al dan niet opnemen van de (geactualiseerde) publicatie in de Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen door de PGS Beheerorganisatie, zie tevens Bijlage A.

De volgende doelgroepen maken in de dagelijkse praktijk gebruik van de PGS-publicaties, met daarbij aangegeven hoe zij gebruik maken van de publicaties:

- Installateurs;
De PGS-publicaties bieden een overzicht van de veiligheidsaspecten die een rol spelen bij installatie- en onderhoudswerkzaamheden.
- Eigenaars / Gebruikers / Adviesbureaus;
De PGS-publicaties bieden een overzicht van aspecten die een rol spelen bij het veilig omgaan met gevaarlijke stoffen.
- Fabrikanten / Ontwerpers;
Ontwerpers en fabrikanten kunnen bij ontwerp en de fabricage rekening houden met het gestelde in de voor hen relevante PGS-publicaties.
- Vergunningverleners;
Het bevoegd gezag Wm past de Wm relevante PGS-publicaties toe bij vergunningverlening. De

vergunningaanvraag wordt beoordeeld aan de hand van op dat moment geldende milieuhygiënische inzichten. Het toepassen van best beschikbare technieken is hierbij een onderdeel.

- Toezichthouders Wm;
Het bevoegd gezag Wm gebruikt de PGS-publicaties bij het houden van toezicht op grond van de Wm en het BRZO 1999.
- Arbeidsinspectie;
Gebruikt de PGS-publicaties voor het toezicht op de naleving van de arbeidsomstandighedenwet- en regelgeving (waaronder het BRZO (Besluit Risico's Zware Ongevallen) 1999).
- Brandweer;
Gebruikt de PGS-publicaties bij haar adviserende taak in het kader van de Wm en bij de handhaving van het BRZO 1999. Daarnaast zijn de veiligheidsvoorzieningen die in de PGS worden beschreven van belang voor de veiligheid van repressief optreden (arbeidsomstandigheden van brandweerpersoneel).

5 PGS-publicaties

Werkingsfeer

Een groot deel van de eisen dan wel voorschriften die aan het gebruik van gevaarlijke stoffen worden gesteld, zijn vastgelegd in wetgeving, al dan niet gebaseerd op Europese richtlijnen of volgen rechtstreeks uit Europese Verordeningen. Een PGS-publicatie beoogt een zo volledig mogelijke beschrijving te geven van de wijze waarop bedrijven kunnen voldoen aan de eisen die uit wet- en regelgeving voortvloeien. De juridische basis voor toezicht en handhaving ligt bij de betreffende wetgeving. Een PGS-publicatie beschrijft daarnaast relevante onderwerpen die niet in wet- en regelgeving zijn vastgelegd, en geeft daarvoor indien nodig aanvullende voorschriften. De naleving van deze voorschriften kan echter alleen dan worden afgedwongen, wanneer vanuit een bindend document, zoals het Activiteitenbesluit of een milieuvergunning naar die bepaling wordt verwezen of, als op grond van doelregelgeving eisen tot naleving zijn gesteld. De PGS publicatie maakt bij voorkeur gebruik van doelvoorschriften, waarbij bijvoorbeeld in een toelichting is aangegeven op welke manier het doel kan worden bereikt. Daarvoor geldt het gelijkwaardigheidsbeginsel (zie kader).

Gelijkwaardigheidsbeginsel:

Voor de toepassing van voorschriften uit een PGS geldt het gelijkwaardigheidbeginsel. Dit houdt in dat andere maatregelen kunnen worden getroffen dan in de PGS zijn opgenomen. In de praktijk betekent dit dat tijdens het vooroverleg, in het kader van een melding in de vergunningaanvraag of bij het toezicht door de Arbeidsinspectie over de invulling van doelvoorschriften van de arbowet- en regelgeving gegevens moeten worden overgelegd waaruit blijkt dat met de genomen maatregelen minimaal een gelijkwaardige bescherming van het milieu, arbeidsbescherming en brandveiligheid kan worden bereikt. Het bevoegd gezag beoordeelt in het kader van de vergunningverlening of melding uiteindelijk of met de toepassing van het andere middel een gelijkwaardige bescherming kan worden bereikt. De Arbeidsinspectie (AI) beoordeelt dit bij inspecties in het kader van het toezicht op naleving van de Arbeidsomstandighedenwetgeving.

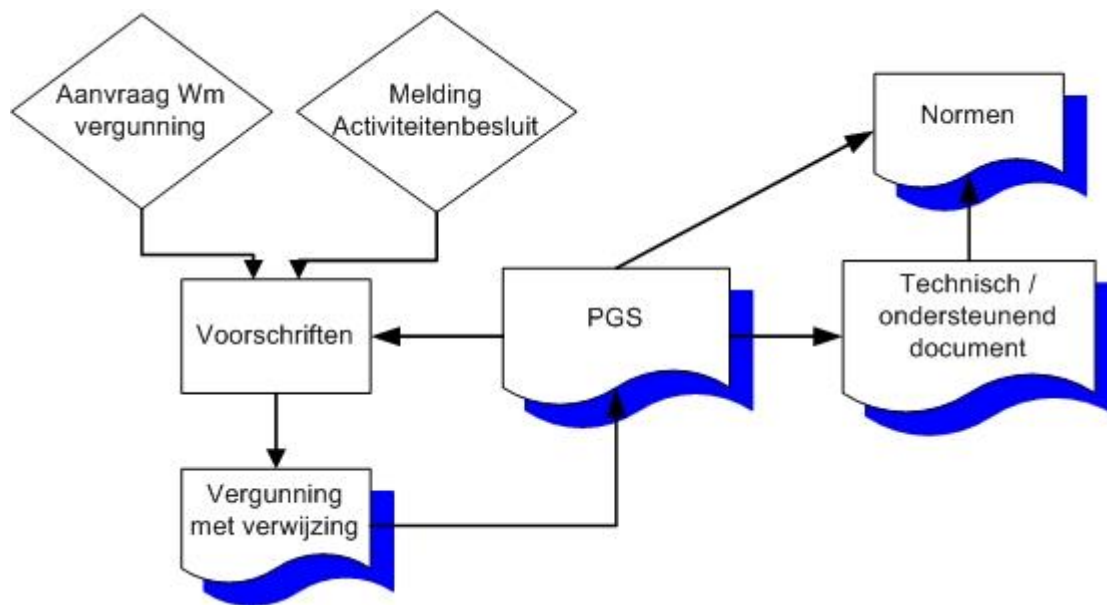

Verankering ten aanzien van externe veiligheid

De PGS-publicaties zijn adviezen aan het bevoegd gezag. Deze worden pas van kracht als de adviezen worden overgenomen in milieuvergunningen en algemene regels op grond van de Wet milieubeheer (zie onderstaande figuur). De PGS geeft op basis van actuele technieken een overzicht van de voorschriften, eisen, criteria en voorwaarden die overheden kunnen toepassen bij het verlenen van vergunningen, het opstellen van algemene regels (op grond van de Wet milieubeheer) en het toezicht houden op bedrijven die werken met gevaarlijke stoffen en/of deze opslaan en/of transporteren.

6 PGS en Wm vergunning / Activiteitenbesluit

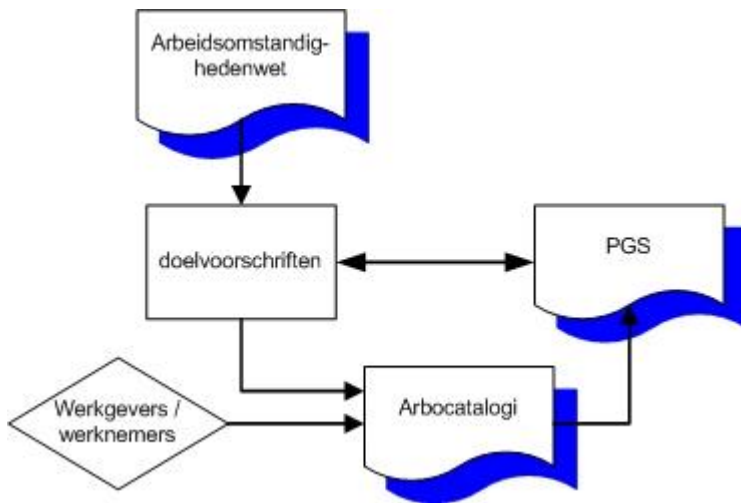
Verankering ten aanzien van interne veiligheid

De PGS-publicaties bevatten voorschriften die zijn gericht op interne veiligheidsaspecten. De overheid zorgt via de Arbeidsomstandighedenwet voor heldere doelvoorschriften. Werkgevers en werknemers maken samen afspraken over de wijze waarop zij aan de gestelde voorschriften kunnen voldoen. Deze afspraken worden (per branche) vastgelegd in zogenaamde arbocatalogi. De voorschriften uit de PGS worden afgestemd met deze arbocatalogi, zie onderstaand figuur. Indien het bedrijfsleven geen initiatieven neemt voor het opstellen van arbocatalogi, neemt de AI het initiatief over en stelt zogenaamde Arbo-branchebrochures op.

Bedrijven zijn vervolgens verantwoordelijk voor de implementatie van de benodigde voorschriften. Bij toezicht door de AI wordt (achteraf) bepaald of aan de doelvoorschriften van de arbeidsomstandigheden wet- en regelgeving wordt voldaan. Indien gebreken worden geconstateerd dan zal de AI aanvullende eisen opleggen.

7 PGS en Arbeidsomstandighedenwet / Arbocatalogi

Verwijzingen

Met betrekking tot verwijzingen zijn de volgende algemene uitgangspunten van kracht:

- Wet- en regelgeving
 - In de PGS worden geen voorschriften uit de wet- en regelgeving opgenomen (geen dubbelingen), maar wordt er naar verwezen
 - Wel worden in de PGS verbanden gelegd en waar nodig wordt een toelichting op de wet- en regelgeving opgenomen
- Ondersteunende, technische documenten en normen
 - In de PGS worden geen inhoudelijke, technische aspecten uit ondersteunende documenten overgenomen, maar wordt er naar verwezen
 - Ook hier geldt dat verbanden worden gelegd en toelichtingen worden opgenomen
- Besluiten / Ministeriële regelingen
 - In besluiten en ministeriële regelingen worden geen PGS voorschriften opgenomen, maar wordt verwezen naar specifieke aspecten/voorschriften uit de dan geldende PGS (versiebeheer)
- Vergunningen
 - In vergunning wordt zoveel als mogelijk specifiek verwezen naar aspecten/voorschriften van de op het moment van vergunningverlening van kracht zijnde PGS (versiebeheer).
 - De in de PGS opgenomen stand der techniek is in principe van toepassing voor nieuwe situaties
 - Voor bestaande situaties wordt bij revisie van de vergunning door het bevoegd gezag nagegaan of in de PGS gewijzigde voorschriften redelijkerwijs van toepassing kunnen worden verklaard.

Veiligheidsafstanden

Ten aanzien van het bereiken van een acceptabel veiligheidsniveau zijn in een PGS onder andere veiligheidsafstanden relevant. Hierbij worden interne en externe afstanden onderscheiden. In wet- en regelgeving zijn over het algemeen de interne afstanden (binnen de inrichting) niet opgenomen. In sommige gevallen wordt in de wet- en regelgeving verwezen naar de desbetreffende PGS. Indien in de wet- en regelgeving geen interne afstanden zijn opgenomen biedt de PGS de mogelijkheid om voor deze interne afstanden voorschriften te geven.

De beleidslijn in de Publicatiereeks Gevaarlijk Stoffen met betrekking tot externe afstanden daarentegen is dat deze worden zijn opgenomen in wet- en regelgeving en geen onderdeel uitmaken van de PGS. De afstanden tot buiten de inrichting gelegen kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten zijn in de wet- en regelgeving opgenomen, bijvoorbeeld in het Besluit externe veiligheid inrichtingen (en de bijbehorende regeling) of het Activiteitenbesluit. In de praktijk betekent dit dat de externe afstanden uit bijvoorbeeld de Revi (Regeling externe veiligheid inrichtingen) (zie Bijlage C) bij het verlenen van de vergunning worden meegenomen bij het besluit om de vergunning te verlenen. Voor de activiteiten die onder het Activiteitenbesluit vallen, zijn de opgenomen afstanden in het Activiteitenbesluit van toepassing.

Aard van de publicaties

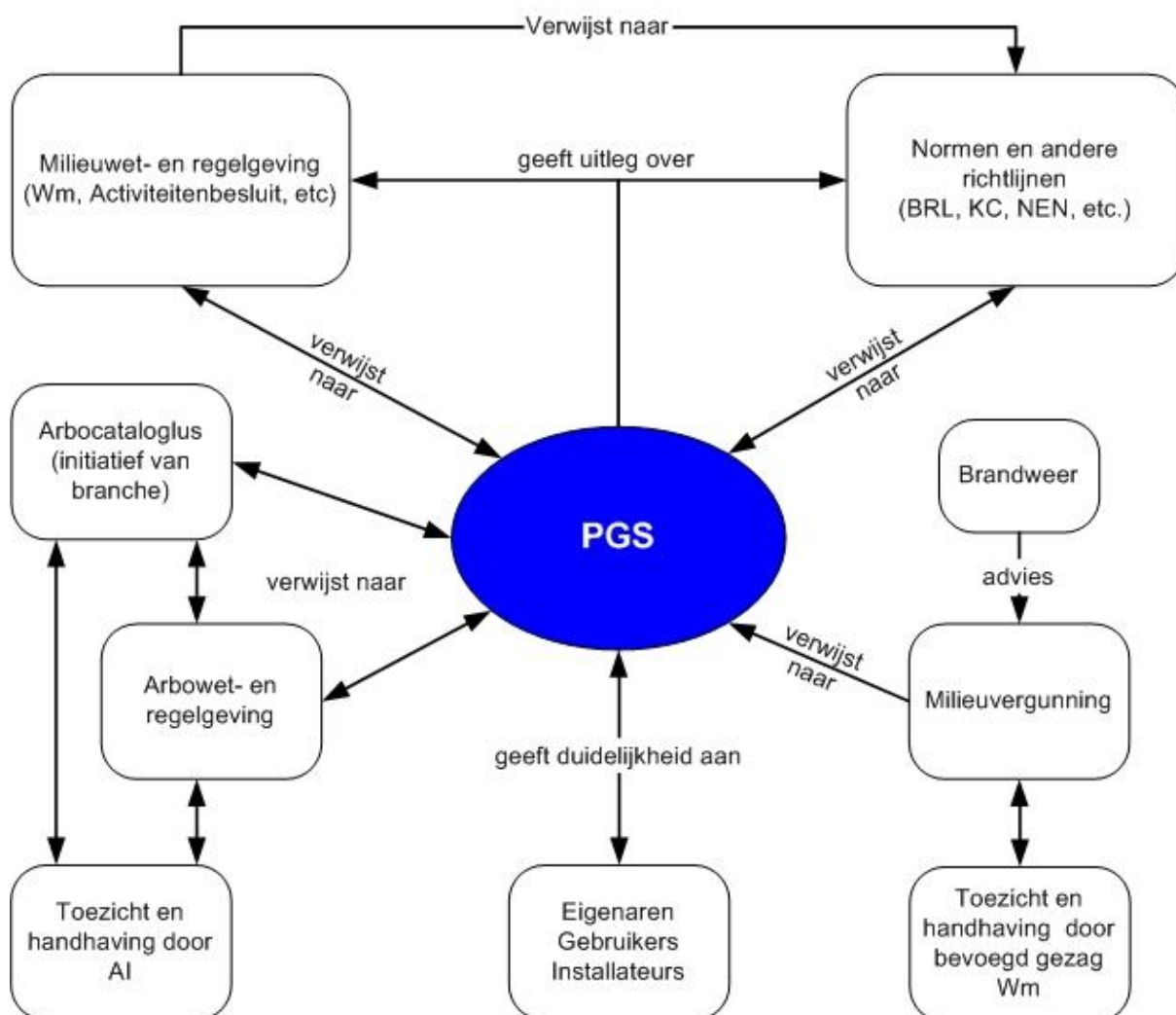
Gestreefd wordt naar een eenduidige opbouw van de PGS-reeks, echter niet alle publicaties hebben dezelfde aard. Een PGS-publicatie kan:

- een handleiding voor een risicoanalyse zijn, bijvoorbeeld PGS 3;
- eisen stellen aan installaties, bijvoorbeeld PGS 13;
- inrichtings- en gebruiksmogelijkheden voor opslag geven, bijvoorbeeld PGS 15;
- inrichtings- en gebruiksmogelijkheden voor een combinatie van zowel een installatie voor verwerking als voor opslag geven, bijvoorbeeld PGS 28 en PGS 30;
- rekenmethodes bevatten, bijvoorbeeld PGS 2.

8 Wet- en regelgeving

In onderstaand schema is de positie van de PGS in het werkveld weergegeven.

In de volgende paragrafen wordt de beschrijving van de relevante wet- en regelgeving in relatie tot de PGS nader toegelicht. Hierbij is onderscheid gemaakt in wet- en regelgeving met betrekking tot:

- inrichtingen;
- omgeving;
- transport;
- arbeidsomstandigheden;
- incidentbestrijding.

In bijlage C is een overzicht en een nadere uitwerking van de relevante wet- en regelgeving opgenomen.

Inrichtingen

Het begrip inrichting wordt in artikel 1.1 lid 1 Wm gedefinieerd als 'elke door de mensbedrijfsmatig of in een omvang alsof zij bedrijfsmatig was, ondernomen bedrijvigheid die binnen een zekere begrenzing pleegt te worden verricht'.

Het externe veiligheidsbeleid voor inrichtingen maakt een onderscheid tussen brongericht beleid en effectgericht beleid.

Het effectgericht beleid ziet toe op de thema's van het milieubeleid (klimaatsverandering, verzuring, vermisting, verspreiding, verwijdering van afvalstoffen, verstoring, verdroging, verspilling etc.). Het brongerichte beleid voor inrichtingen kijkt naar de veroorzakers van het risico (landbouw, verkeer en vervoer, industrie en overige bedrijfstakken, bouw, consumenten, detailhandel, onderwijs etc.). Het brongericht beleid heeft als belangrijk instrument de Wm-vergunning of de algemene regels van het Activiteitenbesluit. Een aparte categorie wordt daarin gevormd door de bedrijven die onder het Besluit Risico's Zware Ongevallen – BRZO – vallen. In algemene zin wordt gestreefd naar het tot een aanvaardbaar niveau beperken van risico's.

Het effectgerichte beleid richt zich op de beperking van het risico door het creëren van bijvoorbeeld voldoende afstand tussen een inrichting en kwetsbare objecten in de omgeving.

Omgeving

In het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) is ten aanzien van inrichtingen onderscheid gemaakt in beleid voor categoriale inrichtingen en niet-categoriale inrichtingen.

Categoriale inrichting:

Door technische en/of organisatorische maatregelen (zoals beschreven in PGS-publicaties) en te hanteren veiligheidsafstanden (zoals in het Revi) zijn normen voor het plaatsgebonden risico en het groepsrisico vertaald in het aan te houden beschermingsniveau. Voor deze bedrijven kan bij vergunningverlening in principe worden volstaan met een toets aan de geformuleerde technische en organisatorische eisen en veiligheidsafstanden.

Niet-categoriale inrichting;

Voor niet-categoriale inrichtingen vormen het plaatsgebonden risico en het groepsrisico het toetsingskader. Voor niet-categoriale inrichtingen zijn de technische en/of organisatorische maatregelen (zoals beschreven in een PGS) van belang en worden per inrichting de risico's bepaald en beoordeeld aan de hand van een zogenaamde Kwantitatieve Risico Analyse (QRA), zoals bijvoorbeeld bij BRZO 1999.

Transport

Het ministerie van Verkeer en Waterstaat is belast met de beleidsontwikkeling op het gebied van het vervoer van gevaarlijke stoffen. Het ministerie draagt verantwoordelijkheid voor de regelgeving voor het veilig vervoeren van gevaarlijke stoffen over de weg, het spoor, het water en door de lucht. De regelgeving omvat eisen die aan verpakking en voertuig moeten worden gesteld gelet op de eigenschappen van de te vervoeren stof. Meestal zijn de regels internationaal afgestemd.

Op internationaal gebied is er voor het vervoer van gevaarlijke stoffen uitgebreide regelgeving. Die regels zijn er voor het vervoer over het water (zee- en binnenvaart), over het spoor en over de weg. De internationale vervoersvoorschriften zijn vastgelegd in onder andere de:

- ADR (Accord Européen relatif au transport international des marchandises dangereuses par route;), Europees verdrag voor het internationale vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg.
- ADN (Règlement pour le transport des matières dangereuses sur le Rhin), Europees verdrag over het internationaal vervoer van gevaarlijke goederen over de Rijn.
- RID (Règlement concernant le transport international ferroviaire des marchandises dangereuses), Europees verdrag over het internationale vervoer van gevaarlijke stoffen per spoor.
- IMDG-code (International Maritime Dangerous Goods), Internationale code voor vervoer van gevaarlijke stoffen over water.

Alle internationale regelgeving voor het vervoer van gevaarlijke stoffen wordt in de Nederlandse regelgeving geïmplementeerd door het Besluit vervoer gevaarlijke stoffen (BVGS) en de Regeling vervoer gevaarlijke stoffen.

Arbeidsomstandigheden

Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is verantwoordelijk voor het veiligheidsbeleid voor bedrijven die met gevaarlijke stoffen werken. De doelvoorschriften zijn opgenomen in de Arbeidsomstandighedenwet, het Arbeidsomstandighedenbesluit en de Arbeidsomstandighedenregeling. Daarnaast geeft het BRZO 1999 ook voorschriften voor het veilig werken met gevaarlijke stoffen om zware ongevallen met gevaarlijke stoffen te voorkomen en de gevolgen van een zwaar ongeval te beperken. Werknemers en werkgevers maken samen afspraken over hoe de doelen op het gebied van veilige en gezonde arbeidsomstandigheden worden bereikt, hierbij rekening houdend met de voorschriften uit de regelgeving.

De Arbeidsinspectie houdt toezicht op de naleving van de genoemde wetgeving. Via een systeem van branchegerichte benadering worden risico-analyses gemaakt aan de hand waarvan op basis van prioritaire risico's inspectieprojecten worden uitgevoerd. Op het werkterrein waar de PGS-richtlijnen van belang zijn, zijn drie typen bedrijven te onderscheiden; bedrijven die vallen onder de algemene bepalingen van de arbeidsomstandighedenwet, bedrijven die aangewezen zijn op grond van de Aanvullende risico-inventarisatie en evaluatie (Arie) en de BRZO-plichtige bedrijven. Vooral bij de tweede en derde categorie bedrijven vindt inspectie plaats door middel van een specifieke beoordeling van processen en organisatorische- en technische maatregelen. Bij de bedrijven die BRZO-plichtig zijn werkt de AI samen met de andere toezicht- en inspectiediensten. De bedrijven die met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen werken, worden allemaal periodiek door de AI geïnspecteerd.

Incidentbestrijding

Op grond van artikel 1 van de Brandweerwet 1984 bestaat de taak van de (gemeentelijke) brandweer uit de feitelijke uitvoering van de aan burgemeester en wethouders opgedragen zorgplicht met betrekking tot het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt. Ook de feitelijke uitvoering van de zorgplicht met betrekking tot het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan brand is opgedragen aan de brandweer. Verder is in artikel 4 van de Brandweerwet 1984 bepaald dat de regionale brandweer zorg draagt voor het adviseren van colleges van burgemeester en wethouders: a) op het gebied van brandpreventie en b) ter zake van voorbereidende maatregelen op het gebied van de brandbestrijding en –beperking in bepaalde objecten

De brandweer richt zich van oudsher op het beperken van de gevolgen, de effectbeheersing. Effectbeheersing is dus gericht op de bestrijding zo snel mogelijk na het ontstaan van een brand,

explosie en/of het ongewenst vrijkomen van gevaarlijke stoffen ('Loss of Containment'). De risicobeheersing richt zich op het voorkomen van deze 'Loss of Containment' en het beperken van de gevolgen door vooraf vastgestelde voorzieningen, richtlijnen en gedragsregels (beheer van gevaren).

De brandweer heeft naast het beheersen van risico's ook een tweede belang, namelijk de mogelijkheid om daadwerkelijk en veilig op te kunnen treden. Zodra een incident plaatsvindt, zal de beheersing ervan kort na het optreden ervan onder de verantwoordelijkheid vallen van het bevoegd gezag rampbestrijding. Vanuit deze verantwoordelijkheid moet het mogelijk zijn om met de beschikbare middelen doelmatig en effectief te kunnen optreden. De brandweer werkt vanuit een integrale veiligheidsketen, waarbij risicobeheersing, effect- of incidentbeheersing en herstel met elkaar in balans moeten zijn.

De brandweer heeft vanuit de rol van incidentbestrijder kennis van risico's, adequate technische voorzieningen en organisatorische maatregelen geënt op risico's aangaande fysieke veiligheid, alsmede inzicht in de slagkracht van de eigen repressieve dienst en de (on)mogelijkheden van repressief optreden.

9 Ten slotte

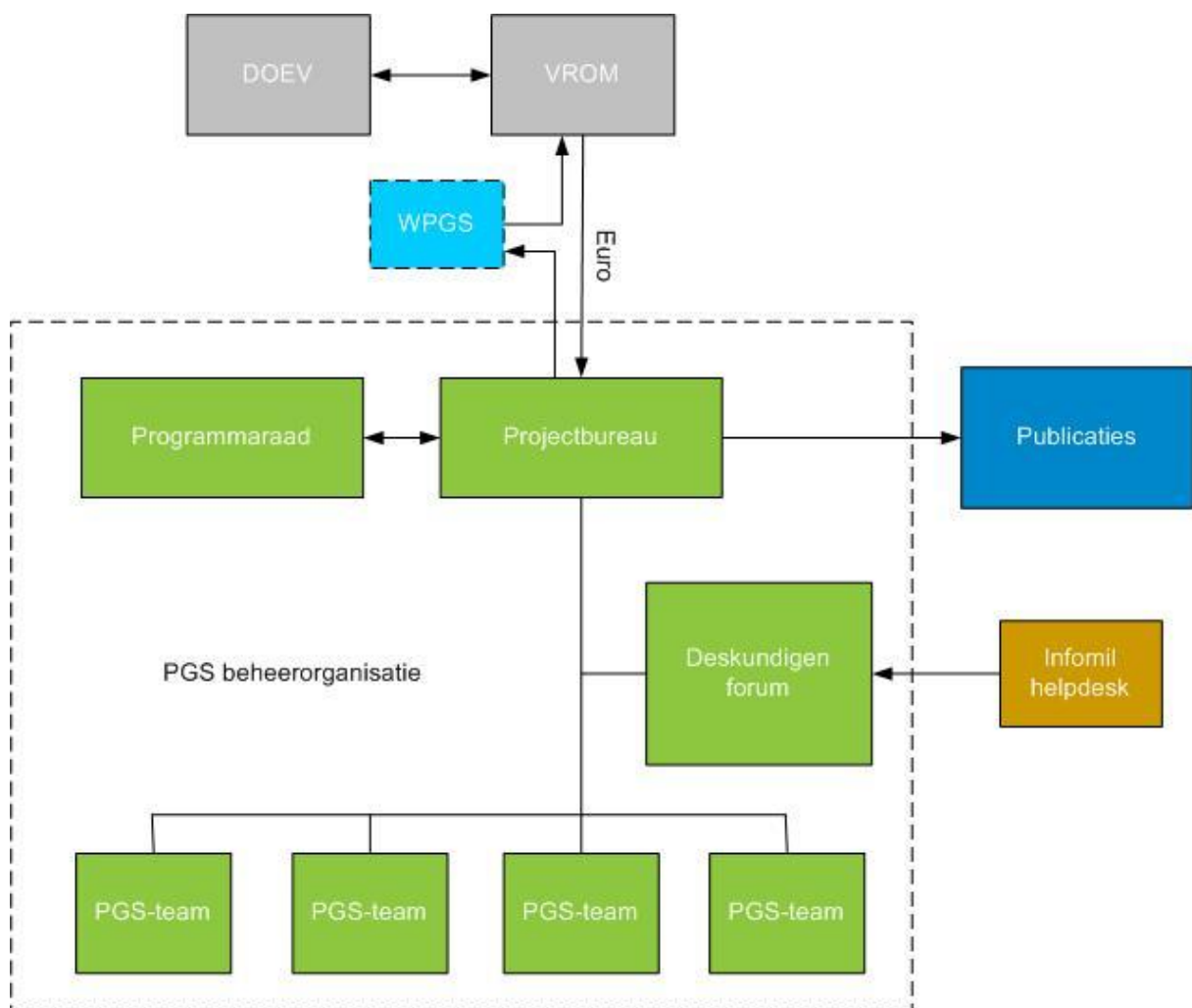
In deze notitie is getracht de juridische context rondom de Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen te schetsen en deze is niet uitputtend. Uiteraard is het mogelijk dat bij komende actualisaties van PGS-publicaties blijkt dat er nog meer wet- en regelgeving relevant is.

Bijlage A Organisatiestructuur rondom PGS beheerorganisatie

In onderstaand schema is de PGS beheerorganisatie weergegeven.

Het interdepartementaal directeurenoverleg Externe Veiligheid (DOEV), het ministerie van VROM en de Werkgroep Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen (WPGS; momenteel niet actief) zijn geen onderdeel van de PGS beheerorganisatie zelf, maar spelen wel een rol bij de inbreng vanuit het veld, de bekrachtiging van nieuwe publicaties en/of de financiering van de beheerorganisatie.

Programmaraad

De programmaraad (PR) staat aan het roer van de PGS beheerorganisatie. Deze wordt gevormd door vertegenwoordigers vanuit het bedrijfsleven (VNO-NCW en MKB Nederland), werknemers (vakcentrale MHP) en overheden (NVBR, IPO, VNG, Arbeidsinspectie en VROM). De taak van de PR is het vaststellen van het actualiseringsprogramma, zorgdragen voor het juiste proces bij de actualisaties en het goedkeuren en het geschikt maken voor publicatie van de PGS-richtlijnen.

PGS projectbureau

Het projectbureau is ondergebracht bij het Nederlands Normalisatie Instituut (NEN). Het projectbureau zorgt ervoor dat de beheerorganisatie als geheel goed kan functioneren en dat de gebruikers steeds kunnen beschikken over de meest actuele publicaties.

PGS deskundigenforum

Het deskundigenforum bestaat uit vertegenwoordigers van bedrijfsleven (VNO-NCW en MKB Nederland), overheden (NVBR, IPO, VNG, Arbeidsinspectie en IVW) en Infomil en komt gemiddeld eens in de 2 maanden bijeen. De leden staan midden in de uitvoeringspraktijk en vervullen een belangrijke rol als het gaat om het signaleren en bespreken van actuele ontwikkelingen en vraagstukken die leven in de uitvoeringspraktijk.

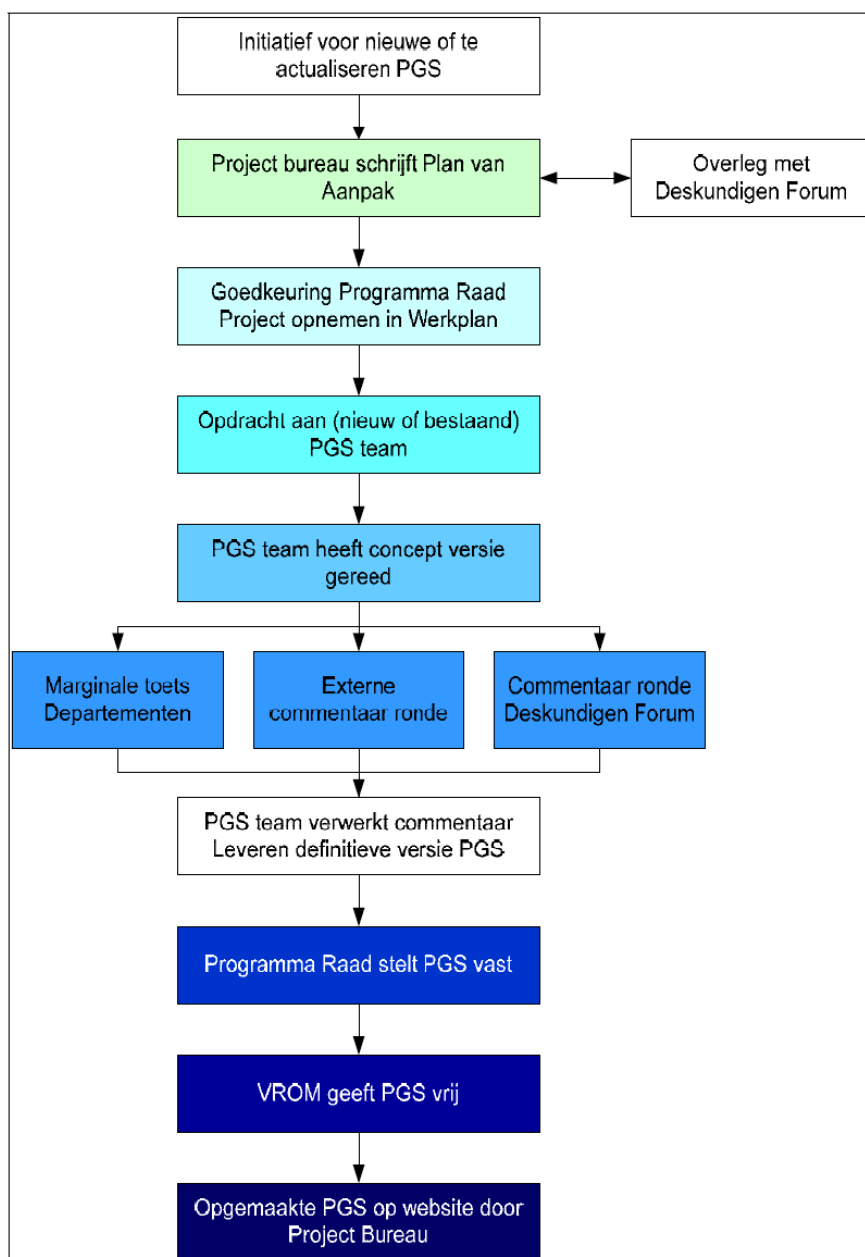
PGS team

Een PGS team wordt voor een bepaalde periode ingesteld en verantwoordelijk voor het opstellen of actualiseren van één of meerdere specifieke publicaties. Een PGS team wordt zo evenwichtig mogelijk samengesteld uit direct betrokken bedrijfsleven en overheden. Als het nodig is wordt een team aangevuld met specifieke deskundigheid van kennisinstututen of wetenschap.

De PGS teams worden hierbij ondersteund en gefaciliteerd door het projectbureau.

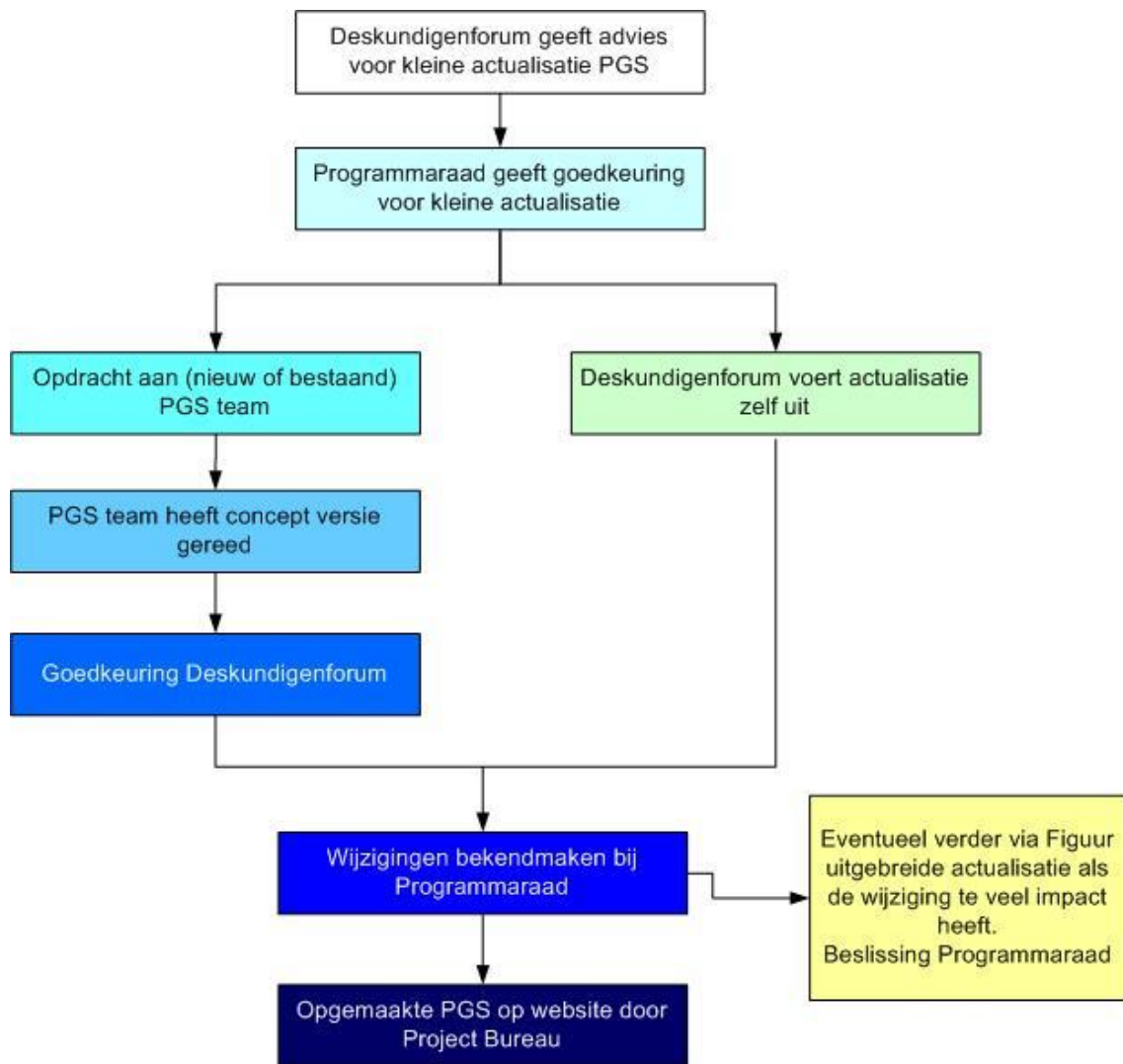

Bijlage B Schematische werkwijze bij PGS actualisatie

Figuur A – Uitgebreide actualisatie

Figuur B - Kleine actualisatie

Bijlage C Nadere omschrijving relevante wet- en regelgeving

In onderstaand schematisch overzicht is opgenomen welke ministeries verantwoordelijk zijn voor de relevante wet- en regelgeving.

Schematisch overzicht* (met eventuele verwijzing naar nummering in de pagina's hieronder)

	VROM - milieuveiligheid / brandveiligheid -	SZW - arbeidsveiligheid -	VenW - transportveiligheid -	BZK - brandveiligheid -
Wetten	Wet Milieubeheer (1)	Arbeidsomstandighedenwet (20)	Wet vervoer gevaarlijke stoffen (14)	Brandweerwet
	Wet bodembescherming (4)			Wet rampen en zware ongevallen
	Woningwet			
Besluiten	Activiteitenbesluit (2)	Arbeidsomstandighedenbesluit (21)	Besluit vervoer gevaarlijke stoffen (15)	Besluit draagbare blustoestellen
• regelingen	• Regeling algemene regels voor inrichtingen	• Arboregeling • (explosieveiligheid en Arie)	• Regeling vervoer over de binnenwateren van gevaarlijke stoffen (16)	
	Bevi (12)	Warenwetbesluit drukapparatuur (23)	• Regeling vervoer over de spoorweg van gevaarlijke stoffen (17)	Besluit bedrijfsbrandweren
	• Revi		• Regeling vervoer over land van gevaarlijke stoffen (18)	
	BRZO 1999 (13)	Warenwetbesluit explosieveilig materieel		BRZO 1999 (13)
	Bouwbesluit (8)			
	Gebruiksbesluit (7)	BRZO 1999 (13)		
	Besluit bodemkwaliteit (5)			

	VROM - milieuveiligheid / brandveiligheid -	SZW - arbeidsveiligheid -	VenW - transportveiligheid -	BZK - brandveiligheid -
Europees	IPPC (3)	ATEX 95 en 137 (22)	ADR	
	EU-GHS (10)	EU-GHS (10)	EU-GHS (10)	
	REACH (9)	REACH (9)		
	SEVESO II (13)	Richtlijn Drukapparatuur (PED)		
		SVESO II (13)		
Overig	Nederlandse richtlijn bodembescherming (NRB) (6)	Arbo-catalogi (24) **	Nota vervoer gevaarlijke stoffen (19)	Brandbeveiligingsconcepten
		Arbo-branche brochures (25) **		
<p>* De in dit schema opgenomen wet- en regelgeving is niet uitputtend. Uiteraard is het mogelijk dat bij komende actualisaties blijkt dat er meer wet- en regelgeving relevant is.</p> <p>** Arbo-catalogi zijn producten van branches (met instemming van SZW), indien branche geen initiatief neemt stelt de AI de Arbo-branche brochures op</p>				

1. Wet milieubeheer

De Wet milieubeheer (Wm) is de belangrijkste milieuwet. Sinds de invoering van het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer (beter bekend als het Activiteitenbesluit) is de systematiek van de Wm omgedraaid. Een inrichting valt onder het Activiteitenbesluit tenzij sprake is van een IPPC-installatie (zie punt 3 van deze bijlage) of de inrichting/activiteit wordt genoemd in Bijlage 1 "Lijst van vergunningverplichte inrichtingen" van het Activiteitenbesluit.

In de Wet milieubeheer is onder andere opgenomen dat de beste beschikbare technieken (BBT) moeten worden toegepast. Bij de regeling "Aanwijzing BBT documenten" is in de bijlage een tabel opgenomen waarin de Nederlandse informatiedocumenten over BBT staan opgenomen. De in deze tabel genoemde documenten worden als BBT beschouwd. De voor de Wet milieubeheer relevante PGS-publicaties zijn hierin opgenomen.

Art 1.1 Wm

Beste beschikbare technieken: voor het bereiken van een hoog niveau van bescherming van het milieu meest doeltreffende technieken om de emissies en andere nadelige gevolgen voor het milieu, die een inrichting kan veroorzaken, te voorkomen of, indien dat niet mogelijk is, zoveel mogelijk te beperken, die – kosten en baten in aanmerking genomen – economisch en technisch haalbaar in de bedrijfstak waartoe de inrichting behoort, kunnen worden toegepast, en die voor degene die de inrichting drijft, redelijkerwijs in Nederland of daarbuiten te verkrijgen zijn; daarbij wordt onder technieken mede begrepen het ontwerp van de inrichting, de wijze waarop zij wordt gebouwd en onderhouden, alsmede de wijze van bedrijfsvoering en de wijze waarop de inrichting buiten gebruik wordt gesteld.

2. Activiteitenbesluit

Het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer (kortweg Activiteitenbesluit) geeft algemene milieuregels voor bedrijven die niet vergunningplichtig zijn. Daarnaast bevat het besluit voor bepaalde activiteiten voorschriften, die ook van toepassing zijn op vergunningplichtige inrichtingen.

Met het van kracht worden van het Activiteitenbesluit is per 1 januari 2008 een groot aantal AMvB's op grond van artikel 8.40 en 8.44 van de Wet milieubeheer ingetrokken. Enkele bepalingen van de AMvB's zij hierdoor komen te vervallen. De systematiek van het Activiteitenbesluit wordt in de paragraaf hieronder uitgelegd.

In het Activiteitenbesluit wordt onderscheid gemaakt in drie typen inrichtingen: A, B en C. Type A en type B inrichtingen vallen volledig onder de algemene regels van het Activiteitenbesluit, waarbij voor type A inrichtingen, vanwege hun geringe milieubelasting, het 'lichte regime' en geen meldingsplicht geldt. Type B inrichtingen zijn inrichtingen waarvoor de vergunningplicht wordt opgeheven maar die wel meldingsplichtig zijn. Type C inrichtingen moeten beschikken over een vergunning, waarbij voor bepaalde activiteiten de voorschriften uit hoofdstuk 3 van het Activiteitenbesluit en enkele andere voorschriften van het Activiteitenbesluit rechtstreeks van toepassing zijn en daarom niet in de vergunning hoeven te worden opgenomen.

3. IPPC

De Europese Integrated Pollution Prevention and Control (IPPC)-richtlijn is gericht op preventie en bestrijding van milieuverontreiniging. De richtlijn verplicht intensieve veehouderijen en grote milieuvervuilende industriële bedrijven de zogenaamde best beschikbare technieken (BBT) te gebruiken om hun verontreinigingen te beperken en zo min mogelijk energie en grondstoffen te gebruiken en afval te produceren.

In Nederland is de IPPC-richtlijn verankerd in de Wet milieubeheer (Wm) en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo). In de Wm-vergunning en Wvo-vergunning wordt rekening gehouden met de regels uit de IPPC-richtlijn.

De PGS-publicaties zijn in tabel 2 van de Regeling aanwijzing BBT documenten opgenomen als Nederlandse informatiedocument over BBT (meest recente publicatie in de Staatscourant op 19 december 2008, nummer 2206). Dit houdt in dat het bevoegd gezag bij de beoordeling van een vergunningaanvraag rekening moet houden met deze voorschriften en alleen gemotiveerd kan worden afgeweken van de voorschriften.

4. Wet bodembescherming (Wbb)

Deze wet bevat algemene regels om bodemverontreiniging te voorkomen. De wet bestaat (in hoofdlijnen) uit een drietal regelingen, te weten, een regeling voor:

- de bescherming van de bodem, met daarin opgenomen de plicht voor veroorzakers alles wat zij toegevoegd hebben aan verontreiniging te verwijderen;
- de aanpak van overige bodemverontreiniging op land;
- de aanpak van overige bodemverontreiniging in de waterbodem.

5. Besluit bodemkwaliteit

Het besluit bodemkwaliteit is op 1 januari 2008 in werking getreden voor alle toepassingen van grond en baggerspecie in oppervlaktewater. Op 1 juli 2008 is het besluit in werking getreden voor het toepassen van bouwstoffen en het toepassen van grond en baggerspecie in en op de landbodem. Het besluit vervangt het Bouwstoffenbesluit.

Het Besluit bodemkwaliteit bevat algemene regels voor toepassing van grond, baggerspecie en bouwstoffen op de bodem.

6. Nederlandse richtlijn bodembescherming (NRB)

Bij bedrijfsmatige activiteiten, waarbij het risico bestaat dat verontreinigende stoffen in de bodem terecht komen, moet een bedrijf zijn bodem beschermen voor deze stoffen. De NRB stelt hiervoor een uniformerend kader. De NRB dient als hulpmiddel voor het bevoegd gezag en ondernemers voor het bepalen van het risico van bodembedreigende activiteiten, voor de selectie van adequate bodembeschermende maatregelen en voorzieningen en ter ondersteuning bij het opstellen (en handhaven) van vergunningvoorschriften.

BIJLAGE C RELEVANTE WET- EN REGELGEVING

7. Gebruiksbesluit

Gebouwen moeten brandveilig worden gebruikt. Per 1 november 2008 gelden daarvoor landelijke eisen die zijn vastgelegd in het Besluit brandveilig gebruik bouwwerken, kortweg Gebruiksbesluit.

8. Bouwbesluit

Het Bouwbesluit bevat bouwtechnische voorschriften waaraan alle bouwwerken, zoals woningen, kantoren, winkels e.d. in Nederland minimaal moeten voldoen. Ook verbouwingen vallen onder het Bouwbesluit. De eisen hebben betrekking op veiligheid maar ook op gezondheid, bruikbaarheid, energiezuinigheid en milieu.

9. REACH

REACH is een nieuwe Europese verordening voor chemische stoffen. De afkorting staat voor Registratie, Evaluatie en Autorisatie van CHEMische stoffen. De kern van REACH is dat een bedrijf in principe van alle stoffen die het produceert, verwerkt of doorgeeft aan klanten de risico's moet kennen en maatregelen moet benoemen (en voor het eigen bedrijf ook moet nemen) om die risico's te beheersen. Met de invoering van REACH is de verantwoordelijkheid voor een adequate risicobeheersing van chemische stoffen naar het bedrijfsleven verschoven.

Het doel van REACH is bij de productie en het gebruik van chemische stoffen een hoog veiligheidsniveau te waarborgen voor mens en milieu, terwijl het concurrentievermogen van de industrie behouden blijft of verbetert. Om dit te realiseren zal door REACH informatie beschikbaar komen over gebruikte stoffen en zal de communicatie over deze stoffen in de keten van de producent tot en met de eindgebruiker verbeterd worden (zowel downstream als upstream).

10. Globally Harmonised System

Het VN-Globally Harmonised System (VN-GHS) is een wereldwijd geharmoniseerd systeem voor de indeling en etikettering van chemische stoffen.

Om het systeem in Europa in te voeren, heeft de Europese Commissie een nieuwe EU-verordening opgesteld (EU-GHS). Deze verordening is sinds begin 2009 van kracht, heeft rechtstreekse werking en vervangt na een overgangperiode de bestaande regelgeving voor de indeling en etikettering van stoffen en mengsels. Met REACH (zie 9) wordt informatie verzameld en geregistreerd over stoffen en mengsels (preparaten). De informatie die onder REACH wordt verzameld, vormt mede de basis voor indeling en etikettering. GHS en REACH zijn nauw met elkaar verbonden: de Europese implementatie van GHS vormt een inhoudelijke uitwerking van het onderdeel classificatie (indeling) en labeling (etikettering) van de REACH-verordening.

11. Wet milieugevaarlijke stoffen

Naar aanleiding van REACH is de Wet milieugevaarlijke stoffen per 1 juli 2008 vervallen en opgegaan in de Wet milieubeheer.

12. Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi)

Het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) legt veiligheidsnormen op aan bedrijven die een risico vormen voor personen buiten het bedrijfsterrein. Het gaat daarbij onder meer om bedrijven die onder het BRZO vallen, LPG-tankstations, opslagplaatsen van gevaarlijke stoffen, ammoniakkoelinstallaties en spoorwegemplacementen. Deze risicovolle bedrijven staan soms dichtbij huizen, ziekenhuizen en scholen (zogenaamde kwetsbare objecten) of in de buurt van winkels, horecagelegenheden,

BIJLAGE C RELEVANTE WET- EN REGELGEVING

sporthallen of sportterreinen (beperkt kwetsbare objecten). Dat kan gevaar opleveren voor mensen die hier wonen, werken, verblijven of recreëren.

Het besluit bevat eisen voor het plaatsgebonden risico en regels voor het groepsrisico, en verplicht gemeenten en provincies bij het verlenen van milieuvergunningen en het maken van bestemmingsplannen hiermee rekening te houden. Op grond van het Bevi zijn in de Regeling externe veiligheid inrichtingen (Revi) voor een aantal bedrijfscategorieën vaste veiligheidsafstanden opgenomen.

Het Bevi op hoofdlijnen:

- Het Bevi regelt hoe een gemeente of provincie moet omgaan met risico's voor mensen die buiten een bedrijf met gevaarlijke stoffen verblijven.
- Het Bevi legt het plaatsgebonden risico vast. Daarmee kunnen gemeenten en provincies veiligheidsafstanden rond risicobedrijven bepalen.
- Het Bevi legt een verantwoordingsplicht op voor het groepsrisico. Daarmee kunnen gemeenten en provincies veiligheidsafstanden rond risicobedrijven bepalen.
- Wanneer bedrijven te dicht bij bijvoorbeeld woningen staan, zijn extra veiligheidsmaatregelen nodig. In het uiterste geval kunnen gemeenten en provincies een bedrijf laten verplaatsen of woningen laten slopen.

Indien een inrichting onder het Bevi valt, is het een type C inrichting uit het Activiteitenbesluit. Voor type C inrichtingen kunnen wel voorschriften uit het Activiteitenbesluit gelden (zie punt 2 van deze bijlage).

13. Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO 1999)

Door middel van het Besluit Risico's Zware Ongevallen heeft Nederland de Seveso-II-richtlijn grotendeels geïmplementeerd (in 1997 is deze Europese richtlijn in werking getreden). Het BRZO integreert wet- en regelgeving op het gebied van arbeidsveiligheid, externe veiligheid en rampbestrijding in één juridisch kader. De Seveso-II-richtlijn stelt eisen aan het veiligheidsbeleid van bedrijven die op grote schaal met gevaarlijke stoffen werken. Doelstelling is het voorkomen en beperken van ongevallen met gevaarlijke stoffen. Daartoe moeten bedrijven onder meer over een veiligheidsbeleid en een veiligheidsbeheerssysteem (VBS) beschikken. Sommige bedrijven moeten daarnaast ook nog een veiligheidsrapport (VR) opstellen en indienen bij de overheid.

Het besluit verplicht bedrijven alles te doen wat nodig is voor een optimale veiligheid. Dit wordt de zorgplicht genoemd. Over de resultaten en de wijze van hun veiligheidsbeleid moeten ze het bevoegd gezag informeren. Het bevoegd gezag beoordeelt de rapporten en verbindt daar mogelijk gevolgen aan voor de milieuvergunning.

Toezicht wordt gezamenlijk uitgevoerd door drie overheidspartijen: bevoegd gezag Wet milieubeheer (Wm), arbeidsinspectie en brandweer. Het bevoegd gezag Wm is verantwoordelijk voor de coördinatie. De overheden moeten met de door de bedrijven aangeleverde informatie:

- nagaan of zware ongevallen kunnen overslaan naar buurbedrijven ('domino-effecten')
- de aanvaardbaarheid van de risico's van een zwaar ongeval met gevaarlijke stoffen beoordelen

BIJLAGE C RELEVANTE WET- EN REGELGEVING

- de ruimtelijke ordening zo vormgeven dat de risico's voor de omgeving aanvaardbaar blijven
- voor VR-plichtige bedrijven een rampbestrijdingsplan opstellen.

14. Wet vervoer gevaarlijke stoffen

De Wet vervoer gevaarlijke stoffen (WVGS) heeft als doelstelling het bevorderen van de openbare veiligheid bij het vervoer van gevaarlijke stoffen. Dit betekent het voorkomen of beperken van nadelige gevolgen voor mens, dier en het milieu als gevolg van dit vervoer.

15. Besluit vervoer gevaarlijke stoffen

Alle internationale regelgeving voor het vervoer van gevaarlijke stoffen wordt in de Nederlandse regelgeving geïmplementeerd door het Besluit vervoer gevaarlijke stoffen (BVGS).

16. Regeling vervoer over de binnenwateren van gevaarlijke stoffen

De Regeling vervoer over de binnenwateren van gevaarlijke stoffen (VBG) bevat specifieke voorschriften voor het vervoer van gevaarlijke stoffen per schip. Als bijlage 1 bij deze regeling zijn de internationale regels voor het vervoer van gevaarlijke stoffen in de Rijnstaten opgenomen, afkomstig uit het ADN verdrag. Als bijlage 2 bij deze regeling is de ministeriële regeling met regels voor het vervoer van gevaarlijke stoffen met zeeschepen opgenomen, waarmee de code (IMDG) van toepassing is gemaakt op dit soort vervoer (zie hoofdstuk 8 onder de kop transport).

17. Regeling vervoer over de spoorweg van gevaarlijke stoffen

De Regeling vervoer over de spoorweg van gevaarlijke stoffen (VSG) bevat specifieke voorschriften voor het vervoer van gevaarlijke stoffen per spoor. Als bijlage 1 bij deze regeling zijn de internationale regels voor het vervoer van gevaarlijke stoffen opgenomen, afkomstig uit het RID (zie hoofdstuk 8 onder de kop transport).

18. Regeling vervoer over land van gevaarlijke stoffen

De Regeling vervoer over land van gevaarlijke stoffen (VLG) bevat specifieke voorschriften voor het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg. Als bijlage 1 bij deze regeling zijn de internationale regels voor het vervoer van gevaarlijke stoffen opgenomen, afkomstig uit het ADR verdrag (zie hoofdstuk 8 onder de kop transport).

19. Nota vervoer Gevaarlijke Stoffen

De nota 'Vervoer gevaarlijke stoffen' van het ministerie van Verkeer en Waterstaat geeft de kaders voor de veiligheid van de leefomgeving en het milieu bij het vervoer van gevaarlijke stoffen. Onderdeel is de totstandkoming van een basiswet waarin voor alle hoofdverbindingen over weg, water en spoor staat wat er mag worden vervoerd en hoe de ruimte ernaast kan worden gebruikt. Verkeer en Waterstaat is verantwoordelijk voor het beleid ten aanzien van het vervoer van gevaarlijke stoffen. De wet- en regelgeving ligt vooral vast in internationale verdragen en Europese regels.

Het vervoer van gevaarlijke stoffen valt ook onder het beleid voor externe veiligheid. Het beleid voor externe veiligheid richt zich op de gevolgen voor de omgeving bij (ernstige) ongevallen tijdens het transport. Het beleid besteedt daarom specifieke aandacht aan de risico's van het transport van gevaarlijke stoffen door of langs kwetsbare gebieden zoals steden. Bij het opstellen van ruimtelijke

BIJLAGE C RELEVANTE WET- EN REGELGEVING

plannen moeten veiligheidsafstanden (op basis van het plaatsgebonden risico) en het groepsrisico worden gebruikt voor gebieden langs transportroutes.

20. Arbeidsomstandigwet

De Arbeidsomstandighedenwet geeft de rechten en plichten aan van zowel werkgever als werknemer op het gebied van arbeidsomstandigheden. De Arbeidsomstandighedenwet geldt overal waar arbeid wordt verricht. Niet alleen bij bedrijven, maar ook bij verenigingen of stichtingen.

21. Arbeidsomstandighedenbesluit

In het Arbeidsomstandighedenbesluit, een uitwerking van de Arbeidsomstandighedenwet, staan nadere regels waaraan zowel werkgever als werknemer zich moet houden om arbeidsrisico's tegen te gaan (doelvoorschriften). Er staan ook afwijkende en aanvullende regels voor een aantal sectoren en categorieën werknemers in.

22. ATEX

ATEX (ATmosphère EXplosible) is het synoniem voor twee Europese richtlijnen op het gebied van explosiegevaar. Binnen bedrijven waar explosiegevaar bestaat moet worden voldaan aan de ATEX 137 richtlijn (Richtlijn 1999/92/EG). Deze verplichting is in Nederland in het Arbeidsomstandighedenbesluit vastgelegd. Apparatuur die gebruikt wordt op plaatsen met explosiegevaar moet voldoen aan de ATEX 95 richtlijn (Richtlijn 94/9/EG). Deze verplichting is in Nederland in het Warenwetbesluit vastgelegd.

Explosieve atmosferen kunnen ontstaan door brandbare gassen, damp, nevel en stof. Als hiervan genoeg aanwezig is kan dit, vermengd met de omgevingslucht (zuurstof) en een ontstekingsbron tot een explosie leiden. Door één van de drie genoemde factoren te elimineren kunnen explosies worden voorkomen.

ATEX 95 beschrijft de voorschriften voor apparatuur (elektrisch en niet-elektrisch) en beveiligingssystemen op plaatsen waar stof- of gasexplosiegevaar kan optreden.

ATEX 137 beschrijft voor werkgevers de minimum veiligheidseisen om een gezonde en veilige werkomgeving te creëren voor werknemers die door explosieve atmosferen gevaar kunnen lopen. Voor Nederland zijn deze richtlijnen opgenomen in de ARBO wet- en regelgeving. Werkgevers zijn verplicht de volgende maatregelen te treffen:

- Het ontstaan van explosieve atmosferen zo veel mogelijk te voorkomen
- Het vermijden van de ontsteking van explosieve atmosferen, en
- Het beperken van de schadelijke gevolgen van een explosie.

De werkgever moet de risico's in een explosie veiligheidsdocument beschrijven alsmede welke maatregelen getroffen zijn. Dit explosie veiligheidsdocument mag onderdeel uitmaken van de Risico Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E) op grond van de Arbeidsomstandighedenwet.

BIJLAGE C RELEVANTE WET- EN REGELGEVING

23. Warenwetbesluit drukapparatuur

Met het Warenwetbesluit drukapparatuur is de Europese richtlijn voor drukapparatuur (PED) in Nederland geïmplementeerd. De eisen van de Europese richtlijn voor ontwerp en nieuwbouw zijn nader ingevuld in geharmoniseerde NEN-EN-normen.

Het Warenwetbesluit drukapparatuur (WBDA) stelt eisen aan de technische integriteit van installaties voor toepassing en opslag van gassen of vloeistoffen onder druk. Het Warenwetbesluit drukapparatuur bevat doelvoorschriften die het beoogde veiligheidsniveau beschrijven en waarmee de technische integriteit wordt gewaarborgd. De eisen zijn onder andere gericht op de sterkte van drukapparatuur onder verschillende omstandigheden, op veilige bediening, inspectiemiddelen, aftap- en ontluchtingsmiddelen, corrosie, slijtage, samenstellen van verschillende onderdelen, vulinrichtingen en overvulbeveiliging en veiligheidsappendages.

24. Arbocatalogi

Werkgevers en werknemers hebben in de in 2007 hernieuwde Arbowet meer ruimte en verantwoordelijkheid gekregen om zelf invulling te geven aan de wijze waarop zij binnen de eigen branche aan de wet voldoen. Dit heeft als voordeel dat in ondernemingen arbobeleid kan worden gevoerd dat rekening houdt met de specifieke kenmerken van de sector.

De overheid zorgt via de Arbeidsomstandighedenwet voor een helder wettelijk kader (doelvoorschriften) met zo min mogelijk regels en administratieve lasten. Werkgevers en werknemers maken samen afspraken over de wijze waarop zij aan de door de overheid gestelde voorschriften kunnen voldoen. Deze afspraken kunnen worden vastgelegd in zogenoemde arbocatalogi.

Hierin staan de verschillende methoden en oplossingen beschreven die werkgevers en werknemers samen hebben afgesproken om aan de doelvoorschriften die de overheid stelt te voldoen. Bijvoorbeeld met beschrijvingen van technieken en methoden, goede praktijken, normen en praktische handleidingen.

De verantwoordelijkheid voor de arbocatalogi ligt volledig bij werkgevers en werknemers of hun brancheorganisaties.

25. Arbo-branche brochures

Indien een branche geen initiatief neemt om een Arbocatalogus voor de desbetreffende branche op te stellen, kan de AI het initiatief nemen om een Arbo-branche brochure op te stellen.

